

Preek op 5 januari 2014 – Driekoningen

Sommige bijbelverhalen hebben volop de verbeelding van mensen in gang gezet.

De ‘Driekoningen’ tekst uit Mattheüs is zo’n verhaal. De sobere vertelling van de evangelist heeft vanaf het begin bij lezers de behoefte opgeroepen om het verhaal verder in te kleuren.

De volksvroomheid heeft bijvoorbeeld van de drie magiërs drie koningen gemaakt, op kamelen gezeten. Ze hebben ook namen gekregen: Caspar, een 20 jarige Aziatische jongeman, die wierook schonk, Melchior, een 60 jarige blanke Europese grijsaard met een baard, die goud schonk en Balthasar, een 40 jarige, bebaarde, zwarte man uit Ethiopië, die mirre gaf. Elke koning dus van een andere leeftijd, uit een ander werelddeel.

En het is natuurlijk niet zomaar dat dit wordt verteld, het staat symbool voor de overtuiging dat de boodschap van Jezus voor iedereen is en dat Hij is gekomen voor mensen van alle generaties en uit alle delen van de wereld.

En zo is er ook betekenis gehecht aan de geschenken die de koningen bij zich droegen: het goud verwijst naar het koningschap van Jezus, de wierook naar zijn priesterlijke rol in het gebed en de mirre, die wijst vooruit naar zijn sterven, want mirre werd gebruikt bij het balsemen van de doden.

In de kerk wordt 6 januari Driekoningen genoemd, in de Oosters kerk wordt dat als het eigenlijke kerstfeest gevierd. De hemel is opengegaan - God heeft zijn gave gegeven, het kind van onze dromen is verschenen en de volken stromen toe om Hem te aanbidden.

In de lezing staat steeds het woord magiërs. En zo staat het ook in de oorspronkelijke tekst en onze Nieuwe Bijbelvertaling gaat daarin mee. Oudere vertalingen gebruiken het woord wijze, en in de loop van de geschiedenis is men ook van drie koningen gaan spreken. Waarschijnlijk zaten mensen in hun maag met die term magiër, omdat tovenaars in de bijbel en de kerkgeschiedenis eigenlijk altijd verdacht zijn. Dat de magiërs in dit verhaal zo'n positieve rol hebben, werd waarschijnlijk als lastig ervaren en daarom werden zij gemaakt tot wijzen of koningen.

Het zijn allemaal interessante weetjes, die deze gebeurtenis nog meer doen spreken. Maar het verhaal eindigt ook met een intrigerende zin: ze reisden via een andere route terug naar hun land.

Natuurlijk past het precies in het verhaal: omdat ze Herodus wilden vermijden konden de mannen niet meer dezelfde weg terug nemen. Maar het heeft ook een diepere betekenis: wie het licht heeft gezien, wie God in Jezus in de ogen heeft gekeken, die is niet meer dezelfde, die is ten diepste toe veranderd. Die gaat voortaan een andere weg.

Eigenlijk staan ze niet eens zo ver van ons af, de magiërs, denk ik.

Het zijn mensen als wij, op zoek naar houvast, naar richting, naar oriëntatie. Misschien wel op zoek naar nieuwe wegen. Welke kant moet het op...met mijn leven? Hoe moet het verder met die verwarrende wereld waarin ik leef...? Wat of wie wijst ons de weg vandaag, in alles wat er op ons afkomt?

En er spreekt ook een verlangen uit hun reis. Wie van ons kent niet dat intense verlangen naar echt menselijk geluk, en werkelijk: vrede... Maar: hoe kom je daar? Waar is het? Hoe vind je dat?

Zo zijn ze misschien op weg gegaan... de magiërs. En ze hebben ook werkelijk een vermoeden waar ze het zoeken moeten. Want ze hebben een ster gezien, vertellen ze. En die heeft hun verteld van een nieuwe koning.

Het is mooi hoe ze zijn aangesproken in hun eigen 'taal, zeg maar. Zij zijn immers magiërs, mannen geschoold in de sterrenwichelarij, en de dromenuitleg. Dat is hun passie, hun vak: uit de sterren de loop der dingen af te lezen. Ze komen uit een wereld waar de hemellichamen goden zijn. Goden, machten die ons leven van a tot z bepalen. Hoe het in je leven zal gaan, wat de toekomst je brengen zal.

Het staat allemaal 'in de sterren geschreven'.

Ach, in die zin is hun wereld niet eens zo ver bij ons vandaan. Het is de wereld van het lot en de onontkoombare feiten. Van: .... de dingen gaan nu

eenmaal zo als ze gaan,... daar is toch niets aan te veranderen.

Er is altijd oorlog geweest, er zal ook altijd wel oorlog blijven. En wat ben je als mens anders dan een willoze speelbal van het lot? Je doet je best maar je bent in wezen slachtoffer van wat gebeurt. Daar verander je niets aan. En wat kunnen mensen daar passief en somber van worden.

Juist daarom is het goed om vandaag met die magiërs mee op weg te gaan. Zij hebben namelijk de moed om die wereld en dat denken achter zich te laten. En dat doen ze met een vermoeden van een heel ander leven, een leven waarin niet de feiten en het noodlot het laatste woord hebben.

Het eerste wat duidelijk wordt, is dat je, voor je het weet, de verkeerde kant op gaat. Immers, we horen hoe ze in plaats van in Bethlehem in Jeruzalem aankomen.

Het scheelt maar een paar kilometer, maar het scheelt intussen een wereld. Want in Jeruzalem heerst die andere koning: Herodes. En het is blijkbaar belangrijk dat te horen, dat ze daar eerst aankomen. Je kunt daar kennelijk niet om heen. Je kúnt niet om Herodes, en niet om het kwaad heen. Op je zoektocht bots je daar altijd een keer tegen aan.

Herodes, we kennen hem in wezen zo goed.

Hij heeft in onze geschiedenis al zo veel verschillende namen gehad. En misschien kennen we hem ook wel ergens diep in onszelf. Herodes, bijgenaamd de Grote.

De grote ... wat een contrast met het kleine weerloze kind dat geboren is. De geschiedenisboekjes vertellen het ons: hij was de man die niet te beroerd was om uit angst voor concurrentie zo ongeveer zijn hele familie om te brengen. En we weten dat Mattheüs straks vertelt hoe hij alle kinderen tot 2 jaar laat vermoorden.

Maar met al zijn botte geweldenarij is het in wezen gewoon een bang mannetje.

Bang dat zijn positie op het spel staat.

Bang dat een ander hem zal overvleugelen, bang voor iedere verandering, bang voor wat hij niet zelf in de hand heeft.

Is hij goed beschouwd ook niet als de bange mens die wij zelf soms zijn? Bang, vooral, dat je het geluk misloopt.

En hoe vaak laten we ons niet leiden door angst?

Het is wel duidelijk, hier moeten de magiërs niet zijn.

We horen hoe de Schriften er aan te pas moet komen om de weg verder te wijzen. Immers de bijbelgeleerden moeten vertellen waar de koning geboren zou worden.

Niet in Jeruzalem maar in Bethlehem.

En ze kunnen precies vertellen welke richting die magiërs op moeten gaan...maar zelf blijven ze in Jeruzalem bij Herodes achter.

Het verhaal kennen ze, maar wat doen ze ermee?

De weg weten en wijzen is één, maar zelf de weg gáán is een ander verhaal.

De magiërs hebben het geluk dat opeens die wonderlijk ster weer verschijnt. Het staat er heel nuchter: toen ze de koning, met zijn schijnheilige verhaal, hadden aangehoord gingen ze weer op weg... maar ja waar naartoe nu eigenlijk?

Soms weet je als mens helemaal niet meer wat je moet geloven en welke kant het op moet. Maar dan is er opeens weer die ster. Die ster.

Die blijkt zich nu te ontpoppen als een soort wandelende ster. Want zo staat het er: de ster ging voor hen uit, tot boven de plek waar het kind was. En dan....

Ze werden van diepe vreugde vervuld. Hun zoeken, het is niet voor niets. Heel hun zoektocht, uiteindelijk leidt die ergens toe.... Naar dat kind. En bij dat kind gaat het licht pas echt over hun leven schijnen.

Niet de sterren bepalen ons levenslot.

Het is niet waar dat we in deze wereld aan de machten zijn overgeleverd en het is niet waar dat we als mensen alleen maar slachtoffer zijn van het noodlot.

En dat we voor altijd en eeuwig gevangen zitten in onze ooit gemaakte fouten. Het maakt wel degelijk uit welke richting we kiezen en voor welke koning we uiteindelijk op de knieën gaan.

Want daar draait natuurlijk het hele verhaal om, dat we daar uitkomen: bij die andere koning, niet bijgenaamd de Grote, maar het kleine kind. Een koning, zo klein en weerloos als een kind.

Wat kan ons leven er anders gaan uitzien als zijn licht over ons straalt en als we ons op Hem gaan oriënteren. Als Hij de richting, de koers, de inhoud van ons leven gaat bepalen. Maar ja, hoe gaat dat?

Jezus de inhoud, de koers van ons leven laten bepalen....? Niemand kan precies vertellen hoe dat gaat. Ik in elk geval niet. Daar hebben we ons leven lang voor nodig. Daar hebben we elkaar voor nodig. En toch, eenmaal uitgekomen bij dit kind van Bethlehem voel je, wéét je:
er is in deze verwarrende wereld,
waarin je zoveel goeds kunt beleven,
maar waarin ook mensen zo on-menselijk kunnen zijn ...
in deze wereld is werkelijk ook die andere (goddelijke) macht verschenen:
de stille kracht van de kwetsbare liefde,
de macht van de menselijkheid,
zo waar als dat Kind geboren is.

Hun vermoeden is bevestigd. Er is een koning geboren.
Zo'n heel andere koning.
En we horen dat ze langs een andere weg naar huis terug keren, een andere weg, om Herodes heen...weg van het kwaad. Een weg die, hoe moeilijk ook, kennelijk voor ons mensen toch begaanbaar is.

Wat er anders is geworden in hun leven?
We horen er verder niets van, want ze verdwijnen voorgoed uit beeld.

Maar er is hun - dat is zeker - in elk geval een licht
opgegaan.

Er is een licht dat over hun leven straalt, dat geeft hoop,
als bron van kracht en moed, en geloof.

En in die zin zijn ze ook werkelijk wijzen geworden.

En ... misschien hebben ze wel vooral de vreugde
vastgehouden:

die vreugde om dat kind.

Een hele kwetsbare vreugde, ergens diep van binnen,
maar toch;

een vreugde die maakt dat je nooit meer zult geloven in
het recht van de sterkste,

maar dat we ten diepste blijven geloven in
de macht van Gods liefde.

Dat ook wij in dit nieuwe jaar steeds weer het Kind als
nieuw ontdekken.

Want:

als een woord is Hij gegeven

als een nacht van hoop en vrees

als een pijn die ons geneest

als een nieuw begin van leven.